

Departementet
Børne- og Undervisningsministeriet
ejijk@uvm.dk

Valdemarsgade 8, 2. sal
1665 København V
+ 45 33 26 17 21
post@skole-foraelldre.dk
CVR: 10 75 34 14
EAN: 5797200086761

10. december 2025

Høringssvar til udkast til lovforslag om udtrykkelige bestemmelser om skolens omsorgsansvar og adgang til fysisk indgriben, herunder en udvidet hjemmel til magtanvendelse m.v.

Skole og Forældre takker for invitationen til at afgive høringssvar.

Helt overordnet kan Skole og Forældre ikke støtte indførelse af øgede beføjelser til magtanvendelse i grundskolen. Vi mener, at den foreslåede udvidelse af skolens personales beføjelser til fysisk indgriben er en blindgyde i forhold til de udfordringer, der er med uro og grænseoverskridende adfærd.

Øget brug af fysisk magt går ud over samhørigheden og vil i sidste ende medføre mere negativ adfærd.

I en undersøgelse, som Skole og Forældre gennemførte i 2025 med svar fra 743 forældre til børn i folkeskolen, fortæller forældre til børn, der har været udsat for fysisk indgriben, om stærkt negative, ofte langvarige følger for børnene, der oplever tillidsbrud, angst, traumatisering og skolemodstand.

Vi forstår, at baggrunden for lovudkastet er et ønske om at give personalet en bedre retssikkerhed. Den intention støtter vi. Lovforslaget kan også indfri den intention ved – med nogle justeringer – at holde sig til de præciseringer af omsorgsansvar, fysisk guidning og nødværge, som lovudkastet indeholder, og udelade udvidelsen af beføjelser til magtanvendelse.

Omsorgsansvar

Begrebet omsorgsansvar er grundlæggende relevant og godt. Vi er således enige i, at skolens personale har ansvar for omsorgen for eleverne, når de er i skole, og at det handler om at sikre elevernes interesser, herunder at opfylde elevernes fysiske og psykiske behov, og at sikre, at eleverne opbygger kompetencer til at indgå i sociale relationer, trives og modtage læring.

Det er beklageligt, at begrebet introduceres i forbindelse med et forslag om udvidet adgang til fysisk indgriben, men den generelle formulering i den foreslåede § XI kan vi godt tilslutte os. Og så vil vi foreslå, at begrebet udfoldes lidt mere i lovens bemærkninger. Der forekommer således at være en

selvmodsigelse i den omfattende og i Skole og Forældres øjne helt rigtige beskrivelse af, at skolens omsorgsansvar indbefatter, at skolen skal sikre "...at eleven opbygger kompetencer til at indgå i sociale relationer, trives og modtager læring" og den efterfølgende begrænsende sætning om, at "Det er alene ansvaret for at varetage den daglige omsorg, der overgår til personalet i løbet af skoledagen."

At omsorgsansvaret indebærer, at personalet kan udøve nødvendige handlinger for at varetage elevens interesser, forekommer selvindlysende. Vi er dog bekymrede for, at det i konteksten af det samlede lovforslag kommer til at skabe en misforståelse om, at "handling" alene peger på fysisk guidning og fysisk indgriben, hvor det i Skole og Forældres optik bør forstås helt bredt som personalets pædagogiske praksis.

Fysisk guidning

Skole og Forældre mener, at den foreslåede § X2 beskriver, hvad vi antager også må gælde i dag, nemlig at der ikke er forbud mod, at skolens personale rører ved eleverne for at guide, trøste eller skærme eleverne, men at denne berøring i den konkrete situation straks skal ophøre, hvis eleven gør modstand eller på anden måde giver udtryk for ubehag ved berøringen.

Debatten har vist, at der har eksisteret andre forståelser af dette forhold. Det er derfor nødvendigt at få det præciseret, sådan som vi ser, at det er intentionen med den foreslåede § X2.

Det er derfor meget uheldigt, at bemærkningerne til paragraffen indeholder en selvmodsigelse. Til § X2 står der i bemærkningerne, at "Fysisk guidning er ikke magtanvendelse" og lidt længere nede, at "I den fysiske guidning ligger også, at man kortvarigt kan fastholde eleven". Men fastholdelse – uanset hvor kortvarigt det er – er netop fysisk magtanvendelse, som reguleres af § X3. Skole og Forældre vil derfor stærkt anbefale, at det tredje afsnit i bemærkningerne til § X2 ændres, så det i stedet tydeligt fremgår, at fastholdelse ikke kan karakteriseres som fysisk guidning.

Hvis man mod forventning skulle insistere på, at kortvarig fastholdelse kan karakteriseres som fysisk guidning, vil Skole og Forældres anbefaling i det tilfælde være, at fysisk guidning, hvor der er gjort brug af kortvarig fastholdelse, også skal registreres og indberettes, sådan som det efter den foreslåede § X6 skal ske for afværgehjælp og fysisk magtanvendelse efter §§ X4-X5.

Hvis hverken den første eller den anden af vores anbefalinger her imødekommes, forudser vi, at lovforslaget ikke vil leve op til formålet om at præcisere forholdene, men tværtimod skabe en ny gråzone af fysisk magtanvendelse, som ikke bliver registreret, og hvor børnenes retstilstand dermed undermineres.

Proportionalitet

Bortset fra at Skole og Forældre ikke kan støtte lovforslagets udvidelse af adgangen til fysisk indgriben, så er § X3 om proportionalitet berettiget og vigtig. Skole og Forældre bakker op om formuleringen af § X3.

I forhold til bemærkningerne til § X3 er vi glade for at se, at der er fokus på elevers ret til medinddragelse, medbestemmelse og selvbestemmelse, og at udgangspunktet – naturligvis – er, at der kun helt undtagelsesvist må anvendes magt, at det ikke må anvendes forebyggende, at magt kun kan anvendes som en sidste udvej i forsøget på at hjælpe en elev, efter alle pædagogiske muligheder er udtømt, og at det altid på bør overvejes, hvilke konsekvenser anvendelsen af magt kan have for relationerne og tilliden mellem eleven og den pågældende medarbejder.

Som Skole og Forældre ser det, vil netop de negative konsekvenser af anvendelsen af magt, som er veldokumenterede af eksperter og Skole og Forældres egen undersøgelse blandt forældre til børn i folkeskolen, forhåbentlig afholde skolens personale fra magtanvendelsen. Det er også det, der får os til at anbefale, at adgangen til fysisk magtanvendelse ikke udvides.

Netop forskellige opfattelser af, hvad der er proportional magtanvendelse, og hvad der ikke er, er ofte udløsende faktor i forhold til den mistillid, de ødelagte relationer og de traumer, magtanvendelse kan føre med sig. Det er derfor nødvendigt med tydelig og så vidt muligt konsensusbaseret beskrivelse af denne proportionalitet.

I forhold til sidste sætning i stk. 4, som siger, at "Ydmygende, hånende eller anden nedværdigende behandling er ikke tilladt", vil det være relevant med en henvisning i lovens bemærkninger til straffelovens § 213, som netop kriminaliserer dette.

Afværgehjælp

Skole og Forældre bakker op om, at den foreslåede § X4 præciserer den allerede gældende retsorden for afværgehjælp.

Fysisk magtanvendelse

Skole og Forældre er som sagt modstandere af den udvidede adgang til fysisk magtanvendelse, som lovforslaget her introducerer. Vi ser forslaget som en bevidst tilsidesættelse af den viden og faglighed, vi allerede har om, hvad der skal til, for at børn lærer og trives.

Derudover forekommer det uhensigtsmæssigt at give personalet udvidet adgang til fysisk indgriben, når vi ved, blandt andet fra evaluering af læreruddannelsen, at lærerne er udfordrede i forhold til at kunne håndtere

konflikter. Den udvidede adgang til fysisk indgriben risikerer på den baggrund at medføre flere uhensigtsmæssige tilfælde af fysisk magtanvendelse.

Hvis § 5, nr. 2 og 3, som udvider adgangen til fysisk magtanvendelse i forhold til nugældende ret, fastholdes, frygter vi, at det vil medføre en øget brug af fysisk magtanvendelse i skolen, som igen vil medføre øget negativ adfærd over tid, at flere børn vil mistrives, og flere børn vil få modstand mod skolen. Denne formodede udvikling underbygges af udsagn fra skole- og børneforskere og af forældrenes og elevernes egne erfaringer, ligesom også en ikke uvæsentlig del af lærerstanden advarer mod den foreslåede udvidelse af adgangen til fysisk magtanvendelse.

Vi vil derfor opfordre til, at nr. 2 og 3 i § X5 slettes, så lovforslaget ikke ændrer på, men blot præciserer og tydeliggør gældende ret, herunder nødret og nødværge. Udformet således kan man have en formodet tro på, at fysisk magtanvendelse vil anvendes i mindre grad fremover.

Registrering og indberetning

Det er godt, at lovforslaget indeholder en § X6 om registrering og indberetning. Helt generelt anser vi registrering, som lovforslaget her stiller krav om, som godt og nødvendigt i forhold til tilsynet med skolens virksomhed, men også for mere generelt at kunne få et overblik over, hvordan og i hvilket omfang fysisk magtanvendelse sker. Skole og Forældre vil her foreslå, at det gennem lovgivningen sikres, at dette overblik kan etableres på landsplan.

Det faktum, at vi ikke har det overblik endnu, er i øvrigt også et argument for at udskyde en eventuel udvidelse af adgangen til fysisk magtanvendelse, til overblikket fra indberetningerne foreligger, og det vil være mere tydeligt, hvad situationen kalder på.

I forhold til ordlyden af den foreslåede § 6X konstaterer vi, at der mangler eksplicitte bestemmelser om partshøring, begrundelse for magtanvendelse, klagevejledning og om eksternt tilsyn.

Vi anser det for at være for vagt formuleret, at registrering og indberetning skal indeholde "elevens perspektiv og eventuelle synspunkter vedrørende indgrebet alt efter elevens alder og modenhed." Her bør der stå eksplicit, at der skal være en partshøring af eleven.

Tilsvarende er kravet om, at registrering og indberetning "skal indeholde en beskrivelse af omstændighederne vedrørende indgrebet" og af "indgrebets karakter" ikke fyldestgørende. Det bør således også fremgå eksplicit, at der skal være en begrundelse for magtanvendelsen.

Vi ser heller ingen grund til, at der ikke gives de samme betingelser, som gælder for anbringelsessteders magtanvendelse i forhold til "uden ugrundet

ophold og senest indenfor 72 timer" at sende en kopi af indberetningen til kommunalbestyrelsen og forældrene eller forældremyndighedsindehaveren. Endelig bør det også fremgå, præcis hvem der har tilsynsforpligtelsen, og hvordan eleven og dennes forældre har mulighed for at klage over magtanvendelsen.

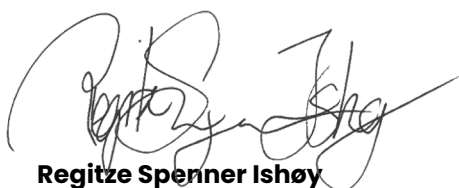
I forhold til tilsyn med magtanvendelse, herunder proportionaliteten, er det oplagt en del af skolebestyrelsens tilsyn med skolens virksomhed, ligesom det også oplagt kan indgå som et emne i skoleudviklingssamtalen. Det kan med fordel skrives ind i lovens bemærkninger.

Forebyggelse

Lovforslaget mangler i øvrigt et afsnit om skolens pligt til at forebygge fysisk magtanvendelse. Her kan man med fordel se på formuleringerne i den norske lovgivning om fysiske indgreb, hvor der står tydeligt, at kommunen skal sørge for, at skolen kontinuerligt og systematisk arbejder for at sikre, at der ikke opstår situationer, hvor medarbejderne er nødt til at gribe fysisk ind over for eleverne. Skole og Forældre vil stærkt opfordre til, at der kommer en tilsvarende bestemmelse ind i den danske lovgivning.

Som allerede nævnt ved vi, at de lærerstuderende ikke i tilstrækkelig grad klædes på til at håndtere konflikter. Det kan man blandt andet læse i Delanalyse 3 i evaluering af læreruddannelsen fra Styrelsen for Forskning og Uddannelse, oktober 2018. Skole og Forældre vil derfor opfordre til, at der som led i forebyggelsen af fysisk magtanvendelse sættes ind med en styrkelse af læreruddannelsen i forhold til håndtering af konflikter.

Med venlig hilsen,

Regitze Spenner Ishøj

Formand for Skole og Forældre
Tlf. 29 89 72 67
rsi@skole-foraeldre.dk

Peter Birch

Sekretariatschef
Tlf. 44 12 82 40
pbi@skole-foraeldre.dk